

Telegram cunsumadëures novëmber/dezember 2013

Ci podésson pa scinché?

Ci ti scincon pa a zacai che à bele döt? Co fóssera pa cun na scincunda che vais bun sides por la porsona che por l'ambiënt? Chilò dessot ciafëise n valgônes idees por na scincunda:

Scinché tëmp

Fà val' deboriada (jì a spazier, jì coi schi, fà na jita, jì a ti ćiarè a na mostra, jì a teater y i.i.) po ester na bela scincunda. Le miù fóssel sce an fajess n valgônes propostes concretes. "Le tëmp por sè instësc" é dër prezius. Porchël pon ti scinché chësc tëmp a geniturs jogn y ćiarè di mituns o surantó n laûr che tol ca tröp tëmp.

Scinché capazitês

Che che sa da fà val' de particolar, po ciafè fora sce al sciafia da ti fà na scincunda impara a zacai. Che che vënn por ejëmpl ion patüc sön le marcé di pöresc y sa che zacai oress gnì lëde de tröp patüc po nen fà na scincunda adinfora. Zacai romena sö ion o adora zacai da jì a saltè impara - n ater adora zacai che le motivëies a fà sport.

Scinché n dilan

Sovënz båstel na picia scincunda y na lëtra. Chësc é le plü important. Cun le moto "Por ci che i à bele dagnora orü te dì dilan" o "Ci che me plej de tè" fêjon na gran ligrëza.

Scinché stories

Por la parentela y conescënć po recordanzes de canche ai ê de te' mituns, la storia dla familia, na reportaje de fotografies dl ultimo ann ester dër interessantes. Che che s'un capësc fora cun la tecника digitala po s'un anuzé de chësta por na bela presentaziun. Sambëgn mëss incé che che la ciafa s'un capì n pü' fora cun la tecnika.

Scinché aiüt da se svilupé

Bele cun 20 euro vara da daidé porsones te de püri païsc. Ara va incé da scinché produć concreć tres

assoziaziuns de volontariat: medejines, n lägn o n banch de scora. Incé réis cuntra moscheruns é scincundes che salva la vita. Chëstes scincundes vara incé da apostè tl internet.

Fà scincundes coretes

Incé canche an va a cumprè ite vara da fà val' de bun. Tles botëghes dl terzo monn, tles botëghes de produc biologics o supermarcià vara da cumprè produc corec. Coret ô dì che i paurs che laôra ti païsc plü püri ciafa n prisc coret por süa marçianzia y po suravire a chësta moda. Che che scinca da Nadè tê, cafè, duciaries, patuc da fà la blëita, belijia, stromënç o patuc tesciù scinca ligrëza y sostëgn d'atres porsones.

Detrates dales cutes pro assiguraziuns sön la vita ascortades

Dërt da trà jö dla cuta l'assiguraziun dl auto tut jö daldöt

Cun la trasformaziun dl "decret-IMU" te lege à le parlamënt confermè l'arbassamënt dla soma mascimala dla detrata dles cutes tl ciamp dles assiguraziuns sön la vita y d'invalidité.

La soma mascimala da podëi trà jö che à valü cina ségn de 1.291,14 euro é gnüda arbassada por le 2013 a 630,00 euro. Dal 2014 inant é le valur mascimal de 530,00 euro.

Incé le ciamp dl'assiguraziun dla responsabilité zivila di auti é gnü atochè. Dal proscimo ann inant ne jaràra nia plü da trà jö le contribut por le sorvise sanitari nazional (SSN). Chësc fej fora le 10,5% dla premia netto dl'assiguraziun dla responsabilité zivila di auti. Di 2013 él bele stè na pröma reduziun: al podô ma plü gnì trat jö dal davagn somes de passa 40,00 euro pro la detlaraziun dl davagn. En cört: che che païa na premia de manco co 381,00 euro ne podô trà jö nia - feter le 50% dles porsones ne podô trà jö nia. Ségn él incé l'ater mez che ne po nia plü le fà. Le decret legislatif n. 102/2013 é gnü trasformè tla lege 124/2013 y é jü en forza ai 30 d'octobre dl 2013.

La Zentrala di consumadus pîta na consulënza näia te chestiuns fiscales

Tres indô ciafa i consumadus ghiranzes de païamënt dal'autorité fiscale. Che che à n consulënt fiscal o va da n zénter de consulënza fiscale por la detlaraziun dl davagn n'à nia de gragn problems impara. Mo al é incé tröpa jënt che ne sa nia avisa da che jì tl caje de sanziuns dl trafich nia païades o de mosöres de païamënt feter nia da capì. Por düc i caji olache an ne ti rõia nia pormez ales informaziuns ti pîta la zentrala di consumadus na consulënza aposte. Un n iade al'edema él zacai a desposiziun che s'un capësc fora te chësc setur.

Les apostaziuns vägn fates tres n numer aposte por i consumadus dla zentrala di consumadus dl Südtirol. Le numer de telefond é 0471 975597.

Sparagné cun la canela

La canela Cassia s'à fat n stlet inom. De gauja é le contignü de aroma natural - y de tof Cumarin che po

danejè i fià sce al nen vëgn adorè de gran cuantitès. Porchël él da sparagné cun la canela ti biscoti da Nadè, ater co sce la canela vëgn da na botëga dl terzo monn, ajache dailò vëni la canela Ceylon, che à trö' manco Cumarin co la canela de produziun de massa Cassia dala Cina.

Fonds Dolomit y oferta de barat publica tla trasmisciun "Mi manda Rai 3"

Incé RAI 3 s'à dè jó cun le "Fonds Dolomit" y l'oferta de barat publica. Al reverda 4.000 porsones dl Südtirol, che à so cunt pro la Cassa de Sparagn dl Südtirol.

La trasmisciun é gnüda mostrada ai 20.11.2013 y an po ti ćiarè sön la plata internet dla Rai.

Ćiasa por l'invern

Denanche al vëgnes frëit sciöche al alda, él da ćiarè che la ćiasa sides arjignada al invern. Che che se crüzia ségn n'à nia bria daldô da se temei da dagns porvia de tempes, dl frëit, dla dlacia y dla nëi. La lista de test.de mostra a ci che i messëis mëte averda. La lista é online y incé ti ofizi dla zentrala di consumadus dl Südtirol.

Montli da d'invern: etichëta di montli dl'UE nia adatada

Pordërt messess l'etichëta di montli dl'UE che é obligatoria da feter n ann alisiré la cerna di montli. „Mo chësta ne dij fora nia cis tröp sön les carateristiches importantes por la segurëza di montli da d'invern y ne böta nia da daidé cumprè i montli“, aràton tla zentrala di consumadus.

I criters importanç por i montli da d'invern, sciöche la cualité d'arferada y la tignida sön strada canche al é da nëi o da dlacia, n'é nia lassura. Al foss gran ora che al foss na etichëta dl'UE por i montli da d'invern por amplié chisc criters. Le critér sce l'auto tëgn sön le mol, che foss öna dles trëi carateristiches de doväi dl'etichëta che dess dì val' dles carateristiches di montli di auti, contëgn ma indicaziuns sön l'arferè di montli sön strades moles.

D'atri consëis é da ciafè sön www.verbraucherzentrale.it.

Jore straiché, prenotè da demassa o tardì - Vel pa i dërç de che che jora incé pro jori de compagnies che n'alda nia pro l'UE

Pro les domandes che ti vëgn fates plüsovënz ala Zentrala di consumadus europeica de Balsan él da dagnora incà chères sön i dërç di passajiers di fligri. Incompreñiuns y convinziuns falades vëgn dantadöt a s'al dè, sce an jora cun compagnies de jore cun na lizënza de n païsc che n'alda nia pro l'UE. Cai é pa i dërç de na persona che jora cun na compagnia svizera, türca o araba o – ne sciafia nia da pié ia?

L'important é olache al é l'aeroport. Le regolamënt dl'UE n. 261/2004 sön i dërç di passajiers vëgn dagnora apliché sce ara se trata de n jore de linia - o charter, olache an pëia ia te n païsc dl'UE, bel anfat sce ara se trata de na compagnia cun na lizënza dl'UE o manco. Sce an pëia ia indere defora dl'UE, vëgn le regolamënt apliché ma sce la compagnia à na lizënza dl'UE. Sce ara nen va por ej. de n jore de na

compagnia americana da München a New York o de na compagnia araba da Bergamo a Casablanca, vel le regolamënt; mo pro le jore dla medema compagnia sön la linia da New York a München o da Casablanca a Bergamo nia. Pro njore de na compagnia svizera da Roma a Balsan o da Balsan a Roma vëgnel apliché le regolamënt y inscio ince i dërc di passajiers te trames döes les direziuns. Ci dërc che che jora à en concret odëise sön www.euroconsumatori.org.

Alisiraziuns dles cutes tl ciamp dl frabiché

Por ci che reverda l'alisiraziun dles cutes dl 50% pro i laûrs de manutenziun, ressanamënt, renovamënt y recuperada él tröpes domandes. Por ci mosöres vel pa les alisiraziuns? Can pa? Che po s'un anuzé? Ci cosc vëgn pa azetà? Les medemes domandes é da se fà en referimënt ales alisiraziuns dles cutes dl 65% pro les mosöres dl frabiché energetich.

Informaziuns ciàfon sëgn sön n sföi d'informaziun dla zentrala di consumadus ti ofizi y online.

Bonns y barat da Nadè

Tan dî vel pa n bonn?

Al é important da fà fora tla botëga olache an cumpra le bonn la data te tomada: che po ester de dis, mëisc y n tëmp indeterminé. La lege ne regolëia nia la dorada mo ma la prescrizun. Sce al n'é nia scrit sö na data de scadëenza sön le bonn, tómel do 10 agn, che é la prescrizun legala. Sce i ne sciafiëis nia da s'anuzé por tëmp y ora de n bonn cun n limit temporal (por ej. bonn de iade), porvede da contatè la firma denanche al tomes. Sovënz arlungia les firmes la dorada dla validité dl bonn.

Barat y retüda

Al n'é nia n dërt de barat y retüda general ince sce düc le mina! Tröpes firmes pîta instësc le dërt de barat o retüda.

Pro le barat ciàfon val' d'ater y pro la retüda ciàfon i scioldi. La premissa é che an ais ciamò la fatura. La marçianzia mëss ester intiera y fata ia. Dantadöt le guant ne pon nia avëi bele tut.